

Vademecum

**betreffende de methodologie voor toezicht en
de controle van de naleving van het DNSH-
beginsel**

**in het kader van Verordening (EU) 2021/241 van
het Europees Parlement en de Raad van 12
februari 2021 tot vaststelling van de Europese
Faciliteit voor Herstel en Veerkracht (FHV)**

INTERFEDERAAL DNSH-NETWERK

Versie: Maart 2024

Inhoudsopgave

1. Het DNSH-beginsel.....	2
2. Wie beheert het PHV en het DNSH-beginsel in België?	3
3. Elementen die gecontroleerd worden.....	4
4. Verloop van de controle	6
4.1. Hervormingen.....	8
4.2. Investerings.....	9
4.2.1. Preventieve maatregelen: Integratie van het DNSH-beginsel van bij het begin..	10
4.2.2. Detectiemaatregelen: toezicht tijdens de uitvoering	13
4.2.3. Corrigerende maatregelen.....	14
4.3. Documentatie	14
5. Rapportering aan de Europese Commissie.....	15
5.1. Maatregelen met bijbehorende DNSH-voorwaarden in de CID en bijlagen.....	15
5.2. Maatregelen zonder bijbehorende DNSH-voorwaarden in de CID en bijlagen..	16
6. Voorbereiding op een audit	16
7. Contacten	16

Inleiding

Dit vademecum werd opgesteld door het Interfederaal DNSH-Netwerk¹ en is het resultaat van ervaringen opgedaan tijdens de uitvoering van het Plan voor Herstel en Veerkracht (PHV) gefinancierd door de Europese Faciliteit voor Herstel en Veerkracht (FHV) en uitwisselingen met de Europese Commissie hierover.

Het vademecum verzamelt de relevante informatie over de naleving van het "Do no significant harm" (DNSH) - beginsel door de maatregelen van het PHV. Het vademecum is bestemd voor de overheden die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering en coördinatie van het PHV in België.

Dit vademecum beoogt een geharmoniseerde toepassing van een methodologie om de verschillende bevoegde overheden bij te staan bij de uitvoering van het PHV en hun respectieve verantwoordelijkheden tegenover de Europese Commissie, en op die manier de Europese financiering te garanderen. Het is de verantwoordelijkheid van de uitvoerende instanties om waar nodig de methodologie aan te passen, rekening houdend met de eigenschappen en het risico op niet-naleving van het DNSH-beginsel van elke maatregel. Het vademecum heeft **geen terugwerkende kracht**.

Deze methodologie maakt het ook mogelijk om de belangrijkste elementen te identificeren die onder geen enkele omstandigheid genegeerd mogen worden bij de toepassing van het DNSH-beginsel. Voor maatregelen waarvan de uitvoering niet in overeenstemming is geweest met deze methodologie, wordt aanbevolen om deze elementen in acht te nemen bij de beoordeling van eventuele risico's op niet-naleving van het DNSH-beginsel, waarvan de Europese Commissie zou kunnen oordelen dat de financiering in gevaar komt. Indien nodig kunnen op basis van de individuele omstandigheden corrigerende maatregelen worden overwogen, in overleg met de relevante coördinatieorganen en de DNSH-contactpersoon voor de betreffende entiteit.

Het vademecum is opgebouwd rond een reeks vragen:

1. Het DNSH-beginsel
2. Beheer van het PHV en het DNSH-beginsel in België
3. Elementen die gecontroleerd worden
4. Verloop van de controle
5. Rapportering aan de Europese Commissie
6. Voorbereiding op de Europese audit

Het Interfederaal DNSH-Netwerk heeft ook een document ontwikkeld [met veelgestelde vragen](#) over het DNSH-beginsel en de toepassing ervan in het kader van het PHV.

¹Het Interfederaal DNSH-netwerk werd opgericht overeenkomstig het besluit van de Interministeriële Conferentie voor Herstel en Strategische Investerings van 27 april 2022 over de methodologie voor het monitoren van het Herstel- en Veerkrachtplan (PHV).

1. Het DNSH-beginsel

Het beginsel "geen ernstige afbreuk doen aan" (do no significant harm - DNSH) werd vastgelegd in de Europese Taxonomieverordening (Verordening (EU) 2020/852). Deze vormt de basis voor de classificatie van duurzame economische activiteiten. Het houdt in dat er geen significante schade wordt toegebracht aan de zes milieudoelstellingen zoals gedefinieerd in artikel 17 van de Taxonomieverordening :

1. Een activiteit wordt geacht ernstig afbreuk te doen aan **de beperking van klimaatverandering** (klimaatmitigatie) indien die activiteit leidt tot aanzienlijke broeikasgasemissies;
2. Een activiteit wordt geacht ernstig afbreuk te doen aan **de adaptatie aan klimaatverandering** (klimaatadaptatie) indien die activiteit leidt tot een toegenomen ongunstig effect van het huidige klimaat en het verwachte toekomstige klimaat op de activiteit zelf of op de mens, de natuur of activa;
3. Een activiteit wordt geacht ernstig afbreuk te doen aan **het duurzaam gebruik en de bescherming van water en mariene hulpbronnen** indien die activiteit schadelijk is voor de goede toestand of het goed ecologisch potentieel van waterlichamen, met inbegrip van oppervlaktewater en grondwater, of voor de goede milieutoestand van mariene wateren;
4. Een activiteit wordt geacht ernstig afbreuk te doen aan de **circulaire economie**, met inbegrip van preventie en recycling van afval, indien die activiteit leidt tot aanzienlijke inefficiënties bij het gebruik van materialen of bij het directe of indirecte gebruik van natuurlijke hulpbronnen, of leidt tot een aanzienlijke toename van de productie, verbranding of verwijdering van afval, of indien de verwijdering van afval op lange termijn kan leiden tot aanzienlijke en langdurige schade aan het milieu;
5. Een activiteit wordt geacht ernstig afbreuk te doen aan de **preventie en bestrijding van verontreiniging** indien die activiteit leidt tot een aanzienlijke toename van emissies van verontreinigende stoffen in lucht, water of bodem;
6. Een activiteit wordt geacht ernstig afbreuk te doen aan de **bescherming en het herstel van de biodiversiteit en ecosystemen** indien die activiteit in aanzienlijke mate schadelijk is voor de goede staat en de veerkracht van ecosystemen, of schadelijk is voor de staat van instandhouding van habitats en soorten, met inbegrip van die welke van Uniebelang zijn.

Artikel 5 lid 2 van Verordening (EU) 2021/241 tot oprichting van de FHV maakt van het DNSH-beginsel een horizontaal beginsel voor de plannen voor herstel en veerkracht. Het bepaalt dat de Europese Faciliteit enkel maatregelen zal financieren die aan dit beginsel voldoen. Bijgevolg moeten alle maatregelen in het Belgische PHV aan dit beginsel voldoen.

Alle afzonderlijke maatregelen van het PHV - hervormingen en investeringen - werden door de projectleiders ex-ante onderworpen aan een zelfbeoordeling om een positieve beoordeling van het PHV door de Europese Commissie mogelijk te maken². Elke maatregel in het plan werd daarom voorafgaand geëvalueerd om te bepalen of de maatregel mogelijk een negatief effect zou hebben op een van de zes milieudoelstellingen uit de taxonomie. Deze evaluaties zijn opgenomen in bijlage 5 van de oorspronkelijke versie van het PHV van 30 april 2020 en bijlage 3 van de gewijzigde versie van het PHV van 16 november 2023³.

² Het Federaal Planbureau coördineerde dit analysewerk (in overleg met de projectleiders) voor alle Belgische maatregelen (federaal, gewestelijk en gemeenschappen) en diende een gedetailleerd rapport in, inclusief een beschrijving van de te nemen voorzorgsmaatregelen (zie bijlage 5 van het PHV).

³ Ex-ante analyses zijn beschikbaar bij de DNSH-contactpersoon

Aangezien dit een horizontale verplichting van de FHV-verordening is, komen maatregelen die niet voldoen aan het DNSH-beginsel niet in aanmerking voor financiering door dit instrument. Mijlpalen en streefdoelen van maatregelen die niet aan deze DNSH-vereisten voldoen, zullen in het kader van betalingsaanvragen dan ook niet worden beoordeeld als "op bevredigende wijze gehaald". In dat geval is de in bijlage II bij de Mededeling van de Commissie van 21 februari 2023⁴ beschreven methode voor de opschorting van middelen van toepassing. Op Belgisch niveau worden de modaliteiten voor het regelen van schorsingen en verminderingen van FHV-middelen gedefinieerd in het samenwerkingsakkoord van 19 december 2022 tussen de federale staat en de gefedereerde entiteiten met betrekking tot het gebruik van de FHV. In het kort komt het erop neer dat de entiteit die verantwoordelijk is voor de maatregel en die het beginsel niet naleeft, haar deel van de betalingstranche geschorst en daarna eventueel verminderd ziet.

2. Wie beheert het PHV en het DNSH-beginsel in België?

Overeenkomstig het samenwerkingsakkoord van 19/12/2022 is elke entiteit intern verantwoordelijk voor de uitvoering van het PHV-maatregelen die onder haar bevoegdheid vallen (zie artikel 2). Artikel 3 breidt deze verantwoordelijkheid van de bevoegde entiteiten uit tot de bescherming van de financiële belangen van de EU, en dus tot de controle op het gebruik van de middelen overeenkomstig alle regels die op EU- en nationaal niveau van toepassing zijn.

Op Belgisch niveau treedt de **Staatssecretaris voor Relance en Strategische Investerings** op als coördinerende autoriteit voor het PHV en fungeert daarom als het enige contactpunt met de Europese Commissie. Politieke coördinatie vindt plaats op het hoogste niveau via de Interministeriële Conferentie Relance en Strategische Investerings en op niveau van de kabinetten via het Politiek Begeleidingscomité.

Administratief gezien is de horizontale coördinatie de verantwoordelijkheid van het **Interfederaal Toezichtscomité**, waarvan het secretariaat wordt verzorgd door de Centrale Monitorings- en Rapporteringscel (CMRC) die is ondergebracht bij de Federale Overheidsdienst BOSA, en waarvan de andere leden de FHV-coördinatieorganen zijn in elke entiteit die verantwoordelijk is voor de maatregelen van het PHV. De rol van het Interfederaal Toezichtscomité is het opstellen van betalingsaanvragen en andere verslagen op Europees niveau.

Op het niveau van de projectuitvoering zelf zijn de **uitvoerende overheden** (administraties, departementen of agentschappen) ervoor verantwoordelijk dat de uitvoering gebeurt in overeenstemming met de richtlijnen die hun door hun coördinerende instantie worden toegezonden, volgens de richtlijnen die op interfederaal niveau zijn vastgesteld door het Interfederaal Toezichtscomité.

De **DNSH-contactpunten**⁵ bij de verschillende entiteiten staan de uitvoerende overheden bij om het DNSH-beginsel toe te passen en de naleving ervan te controleren, in het bijzonder bij de uitvoering van de maatregelen.

Het DNSH-beginsel, en meer bepaald de toepassing ervan tijdens de implementatie van het PHV, wordt op Belgisch niveau gecoördineerd binnen het **Interfederaal DNSH-netwerk**,

4 https://commission.europa.eu/system/files/2023-02/COM_2023_99_1_EN.pdf

5 Federale overheid : dns@health.fgov.be; Vlaams Gewest: dns.rff@vlaanderen.be; Waals Gewest: cst.sg@spw.wallonie.be; Federatie Wallonie-Brussel: DNSH@cfwb.be; Brussels Hoofdstedelijk Gewest: rff.brussels@sprb.brussels; Ostbelgiën: felix.miessen@dgov.be

waarvoor het Federaal Planbureau het secretariaat verzorgt⁶ De taken van het netwerk omvatten:

- Het samenbrengen van de methodologische benaderingen van de verschillende entiteiten door instrumenten te delen;
Het uitwisselen van best practices en informatie tussen de verschillende entiteiten;
- Het opvolgen van Europese ontwikkelingen op dit gebied.
- Het coördineren van methodologische werkzaamheden in het kader van het Europees Technical Support Instrument (TSI).
- Het opstellen van een expertenlijst bij de verschillende entiteiten voor specifieke vragen.

De verantwoordelijke auditautoriteit voor de controle van FHV-middelen bij de voorbereiding van betalingsaanvragen is de **Cellule Audit de l'Inspection des finances pour les fonds européens (CAIF)** in Wallonië. De audits op concrete acties van Vlaamse projecten worden uitgevoerd door de Vlaamse Auditautoriteit. Bijlage 1 bevat een diagram inzake het bestuur van het PHV en DNSH in België

De verantwoordelijkheid voor en het toezicht op de naleving van het DNSH-beginsel rust dus op de verschillende actoren die hierboven genoemd werden, afhankelijk van hun bevoegdheden en werkterrein. De grootste verantwoordelijkheid ligt uiteraard bij de uitvoerende organen. Daarnaast kan ook de verantwoordelijkheid van de uitvoerder ingeroepen worden, steeds in overeenstemming met het toepasselijke wettelijk kader (namelijk het niet-naleven van verplichtingen die omschreven staan in het subsidieprotocol of bestek, en het terugvorderen van schade).

3. Elementen die gecontroleerd worden

Zoals vastgelegd in artikel 5.2 van de Europese Faciliteit voor Herstel en Veerkracht (FHV) is de naleving van het DNSH-beginsel een **ontvankelijkheidscriterium** voor alle uitgaven van het FHV. Enkel de maatregelen die in overeenkomst zijn met het DNSH-beginsel kunnen gefinancierd worden door het FHV.

Het DNSH-beginsel moet nageleefd worden gedurende de gehele duur van de maatregel⁷ namelijk vanaf het ontwerp in het nationaal plan voor herstel en veerkracht en de bijlage van de CID, tot en met het betalingsverzoek eenmaal de maatregel is uitgevoerd. Paragraaf 4 van dit vademecum werkt een methode uit om de naleving van het DNSH-beginsel te verzekeren, met inbegrip van een controle op de naleving op projectniveau wanneer dit noodzakelijk blijkt om de naleving van het DNSH-beginsel door de maatregel te waarborgen⁸.

6 De rol van het secretariaat van het Interfederaal DNSH-netwerk is het organiseren van de werkzaamheden van het netwerk

7 "De lidstaten zijn ervoor verantwoordelijk dat de DNSH-voorwaarden te allen tijde volledig worden nageleefd" (bron: EU COM training 15 June 2022)

8 "Zoals aangegeven door de Commissie in haar gesprekken met België, is het DNSH-beginsel van toepassing op zowel de maatregelen van het PRR als op de projecten die deze maatregel uitvoeren. Wanneer de specifieke voorwaarden van de CID niet voldoende zijn om de naleving van het DNSH-beginsel tijdens de uitvoeringsfase te waarborgen, is het aan de lidstaten om de nodige maatregelen te nemen om hiervoor te zorgen. Bijvoorbeeld, in het geval van een horizontaal beleidsinstrument waarbij de ex ante analyse en de voorwaarden van de CID niet kunnen garanderen dat het DNSH-

De naleving van het DNSH-beginsel dient te worden getoetst aan de volgende elementen:

- **Verbintenissen die België is aangegaan in haar PHV:**

1. Alle garanties en voorwaarden, met inbegrip van uitgesloten activiteiten, voorwaarden die verband houden met het interventiegebied van de maatregel (klimaat-TAG en/of milieu-TAG in overeenstemming met de aan het FHV gehechte "monitoringmethodologie voor klimaatactie") die zijn geïdentificeerd in **het [Uitvoeringsbesluit van de Raad en de bijlagen](#) daarbij worden genoemd**. In sommige gevallen zijn deze garanties en voorwaarden ook vertaald in concrete eisen in de operationele afspraken tussen België en de Commissie.⁹
2. Alle risico's, met inbegrip van uitgesloten activiteiten, die in **de ex-ante DNSH-analyses zijn vastgesteld**.
3. Alle andere verbintenissen die België uitdrukkelijk is aangegaan tegenover de Europese Commissie.

- **Europese regelgeving en oriënteringsdocumenten:**

4. Naleving van **toepasselijke Europese en nationale milieuwetgeving**: *"Inachtneming van het toepasselijke milieurecht van de EU en de lidstaten is een afzonderlijke verplichting, en ontslaat niet van de verplichting om een toetsing aan het beginsel "geen ernstige afbreuk doen aan" uit te voeren. Alle maatregelen die in de plannen voor herstel en veerkracht worden voorgesteld, moeten de betrokken EU-wetgeving in acht nemen, daaronder begrepen de betrokken EU-milieuwetgeving. Alhoewel de inachtneming van de bestaande EU-wetgeving een sterke aanwijzing is dat de maatregel geen afbreuk doet aan het milieu, betekent zulks niet automatisch dat een maatregel het beginsel "geen ernstige afbreuk doen aan" in acht neemt, met name omdat sommige van de doelstellingen waarop artikel 17 ziet, nog niet volledig hun neerslag hebben gekregen in EU-milieuwetgeving".¹⁰*
5. De **[technische richtsnoeren](#)** voor de toepassing van het beginsel "geen ernstige afbreuk doen aan" in het kader van de verordening tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (2021/C 58/0)¹¹, inclusief uitgesloten activiteiten¹² (hierna "de technische richtsnoeren" genoemd).

- **De DNSH technische screeningcriteria van de taxonomie**

6. **De DNSH technische screeningcriteria**: Wanneer de activiteit waarop de maatregel betrekking heeft onder de Taxonomie¹³ valt en naast hun verplichting om, indien van

beginsel wordt nageleefd voor alle projecten ter uitvoering van de maatregel, is het de verantwoordelijkheid van de lidstaat om de nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat elk project voldoet aan het DNSH-beginsel. Het is daarom noodzakelijk om geval per geval te beoordelen hoe het DNSH-beginsel moet worden vertaald in de implementatiefase van de maatregelen (zie paragraaf 4)"

⁹ [Recovery and Resilience Facility : Operational arrangements between the European Commission and Belgium](#) : Na de goedkeuring van het aangepaste plan wordt binnenkort een nieuwe versie gepubliceerd.

¹⁰ Bron: Technische richtsnoeren over de toepassing van het beginsel "geen ernstige afbreuk doen aan" in het kader van de verordening betreffende de faciliteit voor herstel en veerkracht (2021/C 58/01).

¹¹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202300111

¹² Zie vraag 3.8 van de [DNSH FAQ](#)

¹³ Het EU Taxonomy compass is een handig hulpmiddel voor het bepalen van technische DNSH-criteria per economische activiteit.

toepassing, de hierboven genoemde elementen (CID voorwaarden, technische richtsnoeren) na te leven, kunnen de overheden zich inspireren op de technische screeningcriteria uit de gedelegeerde handelingen met betrekking tot de Taxonomie om aan te tonen dat het DNSH-beginsel wordt nageleefd. Hoewel dit geen wettelijke verplichting is¹⁴, wordt sterk aangeraden deze te volgen aangezien zij de benchmark vormen aan de hand waarvan de Commissie zal beoordelen of er sprake is van ernstige schade is. Als niet aan dit criterium wordt voldaan, is het aan de overheidsinstantie om aan te tonen dat het ingevoerde alternatief eveneens ernstige schade aan milieudoelstellingen voorkomt.

4. Verloop van de controle

Aangezien de naleving van het DNSH-beginsel een ontvankelijkheidsvereiste is voor alle uitgaven van het PHV, moet elke entiteit de nodige **preventie-, detectie- en correctiemaatregelen treffen** om redelijke zekerheid te bieden dat het DNSH-beginsel bij de uitvoering van het PHV zal worden nageleefd.

Het is aan elke entiteit, naar gelang de voortgang van de uitvoering van het Plan voor Herstel en Veerkracht, om deze controlemechanismen te integreren in de bestaande systemen voor risicobeheersing en controle, en waar nodig aan te passen¹⁵.

Artikel 4 van het samenwerkingsakkoord van 19 december 2022 bepaalt ook dat de bevoegde entiteiten adequate en onafhankelijke audits van systemen en operaties moeten laten uitvoeren om de informatie te verstrekken die nodig is voor de samenvatting van de audits. Als gevolg daarvan kan het nodig zijn dat de auditautoriteiten de naleving van het DNSH-beginsel controleren.

Een fundamenteel beginsel bij de DNSH-controleactiviteiten is dat ze **evenredig moeten zijn te opzicht van het risico van niet-naleving**.

Bepaalde maatregelen kunnen een beperkt effect op één of meerdere milieudoelstellingen. Een arbeidsmarkthervorming die het totale sociaal beschermingsniveau voor zelfstandigen

14 "Om te onderbouwen dat het beginsel "geen ernstige afbreuk doen aan" in acht wordt genomen, hoeven de lidstaten niet te verwijzen naar de "technische screeningcriteria" (kwantitatieve en/of kwalitatieve criteria) die overeenkomstig de taxonomieverordening zijn vastgesteld. Volgens de RRF-verordening moet de inwerkingtreding van de gedelegeerde handelingen met technische screeningcriteria de door de Commissie gegeven technische richtsnoeren onverlet laten. Bij het beoordelen van de inachtneming van het beginsel "geen ernstige afbreuk doen aan" hebben de lidstaten evenwel de mogelijkheid om zich op de technische screeningcriteria in de op grond van de taxonomieverordening vastgestelde gedelegeerde handelingen te baseren. Zij kunnen ook verwijzen naar de ontwerpversie van die gedelegeerde handelingen." Bron: Technische richtsnoeren over de toepassing van het beginsel "geen ernstige afbreuk doen aan" in het kader van de verordening betreffende de faciliteit voor herstel en veerkracht (2021/C 58/01).

¹⁵ Artikel 3 van het samenwerkingsakkoord van 19 december 2022 bepaalt dat :

" Bij de uitvoering van de maatregelen of submaatregelen van het plan waarvoor zij bevoegd zijn, nemen de partijen alle passende maatregelen, als bedoeld in artikel 22, lid 2, van de FHV verordening, om de financiële belangen van de Europese Unie te beschermen en ervoor te zorgen dat het gebruik van middelen van de herstel- en veerkrachtfaciliteit voldoet aan de toepasselijke nationale en Europese wetgeving, met name wat betreft de preventie, de opsporing en de correctie van fraude, corruptie, belangenconflicten en dubbele financiering."

verhoogt, zal geen of een onbeduidend voorzienbaar effect hebben op de milieudoelstellingen.

Ook voor een aantal eenvoudige energie-efficiëntie maatregelen, zoals bijvoorbeeld de vervanging van bestaande ramen door energie-efficiënte ramen, zal het risico op een ernstige afbreuk aan de doelstelling klimaatmitigatie eerder laag zijn.

Daarentegen zal het risico op niet-naleving van het DNSH-beginsel hoger zijn voor bepaalde investeringen en hervormingen in een sectoren als energie, vervoer, afvalbeheer, industrie, en is de kans groter op negatieve impact op één of meer van de milieudoelstellingen.

Het is aan de uitvoerende overheden om voor elke maatregel het risico op niet-naleving te beoordelen, eventueel met de steun van de DNSH-contactpunten, en de controleactiviteiten aan te passen aan het vastgestelde risiconiveau. Het risico op niet-naleving kan worden beoordeeld aan de hand van een reeks criteria (die niet exhaustief en niet noodzakelijk voldoende zijn):

- Sector van activiteit
- De Belgische verplichtingen ten aanzien van de EU (DNSH-voorwaarden in mijlpalen/doelen van de CID);
- De inhoud van de ex-ante DNSH-analyse (aangegane verbintenissen, vastgestelde risico's, uitgesloten activiteiten);
- Wijze van uitvoering van de maatregel (projectoproep, overheidsopdracht,...);
- De complexiteit van de maatregel (maatregel valt samen met een welbepaald project of met verschillende projecten,...);

Risiconiveau	Beoordelingscriteria
Hoog risico	<ul style="list-style-type: none"> • Sector: energie, transport, afvalbeheer, industrie, enz. • EU-verplichtingen: aanwezigheid van DNSH-voorwaarden in de CID-mijlpalen/doelstellingen, die daarom systematisch zullen worden gecontroleerd door de Europese Commissie. • Ex-ante analyse: betrokkenheid bij de analyse, uitsluiting van de analyse, verwachte gevolgen voor de naleving van het DNSH-beginsel met significante onzekerheden in de analyse die tijdens de uitvoeringsfase moeten worden verduidelijkt. • Wijze van uitvoering: oproep tot het indienen van projecten/openbare aanbesteding met talrijke aanvragers en subprojecten die niet gemakkelijk te voorspellen waren. • Complexiteit van de maatregel: complex project waarvan de technische uitvoering nog niet bekend is en waarbij het risico van onvoorziene gebeurtenissen tijdens de uitvoering van het project waarschijnlijk is.

	<p><u>Voorbeelden</u>: bouw van een nieuw gebouw, renovatie van gebouwen, alle project in de vastgoedsector, projectoproep ter ondersteuning van projecten voor de productie en het gebruik van waterstof of de circulaire economie, enz.</p>
Middelmatig risico	<ul style="list-style-type: none"> • Sector: energie, transport, afvalbeheer, industrie, enz. • EU-verplichtingen: geen DNSH-voorwaarden in de CID-mijlpalen/doelen • Ex-ante analyse: verwachte impact op de naleving van het DNSH-beginsel, zonder onzekerheid in de analyse (diepgaande analyse) • Wijze van uitvoering: oproep tot het indienen van projecten/openbare aanbesteding met een bescheiden aantal aanvragers en subprojecten • Complexiteit van de maatregel: matig complex project waarvan alleen bepaalde technische elementen nog niet bekend zijn en waarbij het optreden van onvoorziene gebeurtenissen tijdens de uitvoering van het project onwaarschijnlijk is. <p><u>Voorbeelden</u>: projecten voor digitalisering van het openbaar bestuur of cyberveiligheid (met de aankoop van IT-apparatuur), installatie van fotovoltaïsche panelen, enz.</p>
Laag risico	<ul style="list-style-type: none"> • Sector: cultuur, onderwijs, sociale zekerheid, enz. • EU-verplichtingen: geen DNSH-voorwaarden in de CID-mijlpalen/doelen • Ex-ante analyse: geen of een onbeduidend voorzienbaar effect op alle of sommige van de milieudoelstellingen (vereenvoudigde aanpak) <p><u>Voorbeelden</u>: studie die de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt in kaart brengt, hervorming van de arbeidsmarkt om het algemene niveau van sociale bescherming voor zelfstandigen te verhogen, enz.</p>

Fig. 1 - Samenvattende tabel van risico's

4.1. Hervormingen

In het geval van een hervorming, wordt de toepassing van de volgende **preventieve maatregelen** aanbevolen:

Tijdens de voorbereiding van het hervormingsproject dient de uitvoerende instantie:

- ervoor te zorgen dat het hervormingsproject in overeenstemming is met alle DNSH-elementen die zijn opgenomen in de beschrijving ervan, zoals die te vinden is in (1) het uitvoeringsbesluit van de Raad en de bijlagen (specifieke voorwaarden, uitgesloten activiteiten) en (2) de *ex-ante* DNSH-analyse (met bijzondere aandacht voor de doelstellingen die het onderwerp zijn geweest van een inhoudelijke analyse);
- de hervorming te beoordelen op risico's op ernstige schade aan elke milieudoelstelling. Deze beoordeling kan kort zijn en de rechtvaardigingen uit de *ex-ante* analyse herhalen, eventuele nieuwe risico's die zich hebben voorgedaan en de monitoring waarmee deze risico's kunnen worden beheerst

identificeren, of tot slot rechtvaardigen waarom de hervorming afwijkt van wat werd voorzien in de *ex-ante* analyse. Een samenvatting van deze beoordeling, met de bevestiging dat de conclusies in aanmerking zijn genomen, kan worden gebruikt in het overheidsbesluit dat de hervorming implementeert.

Een hervorming die als niet-risicovol wordt beschouwd, zal over het algemeen **geen maatregelen vereisen** om niet-naleving van het DNSH-beginsel op te sporen, aangezien de resultaten van de hervorming van tevoren bekend zijn.

Een hervorming die als risicovol wordt beschouwd, moet tijdens de uitvoering opgevolgd worden (detectiemaatregelen tijdens de uitvoeringsfase en aan het einde van de uitvoering) om ervoor te zorgen dat de hierboven vastgestelde DNSH-risico's overwogen en beheerst zijn, en dat waar nodig **corrigerende maatregelen** genomen zijn.

Ter herinnering: hervormingen gevolgd door investeringen (bv. hervorming van de premies voor woningrenovatie) worden beschouwd als investeringsprojecten (zie punt 4.2).

4.2. Investeringsprojecten

Investeringsprojecten worden voornamelijk uitgevoerd door middel van **projectoproepen of overheidsopdrachten**. De verantwoordelijkheden van de instanties die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het PHV moeten worden onderscheiden van die van de begunstigden, de winnaars van een oproep tot het indienen van projecten of succesvolle de inschrijvers aan wie de overheid de uitvoering van de maatregel geheel of gedeeltelijk heeft toegewezen:

- De **uitvoerende instanties van het PHV** zijn verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van het DNSH-beginsel door geselecteerde inschrijvers en moeten hun coördinerende instantie en de relevante (nationale of Europese) auditautoriteiten redelijke zekerheid kunnen bieden over de naleving van het DNSH-beginsel.
- De begunstigden: de **winnaars van een projectoproep** (overheidsinstanties, privébedrijven, culturele operatoren, etc.) en de **geselecteerde inschrijvers op een overheidsopdracht** zijn verantwoordelijk voor de toepassing van het DNSH-beginsel, in overeenstemming met de contractuele bepalingen (opgenomen in het memorandum van de projectoproep, subsidieprotocol, bestek, etc.). Zij moeten onvoorziene gebeurtenissen, gevaren of risico's die de naleving van het DNSH-beginsel tijdens de uitvoering van het project in het gedrang kunnen brengen, identificeren en aan de uitvoerende organen en overheden bevoegd voor het toezicht mededelen en op verzoek van de bevoegde autoriteiten het nodige bewijs leveren dat het DNSH-beginsel tijdens de uitvoering van het project werd nageleefd. Winnaars van een oproep tot het indienen van projecten die het project geheel of gedeeltelijk aan een derde toevertrouwen (bijvoorbeeld door middel van een overheidsopdracht), zijn verantwoordelijk voor het controleren of de derde het DNSH-beginsel naleeft.

Dit punt 4.2. richt zich op de controleactiviteiten die door de uitvoerende instanties van investeringsprojecten moeten worden uitgevoerd. Er moet met name worden opgemerkt dat de preventieve maatregelen verschillen naargelang de investering wordt uitgevoerd via een oproep tot het indienen van projecten of via een overheidsopdracht.

Het Interfederaal DNSH-netwerk heeft een "checklist voor projectoproep" en een "checklist voor overheidsopdrachten"¹⁶ opgesteld als hulpmiddel voor overheden bij het toezien op de naleving van het DNSH-beginsel in elke fase van de uitvoering van investeringen.

Ter herinnering: bij het toepassen van de hieronder beschreven controlemaatregelen is het altijd raadzaam om rekening te houden met de realiteit op het terrein en de specifieke kenmerken van elke maatregel, inclusief het risico op niet-naleving door DNSH.

4.2.1. Preventieve maatregelen: Integratie van het DNSH-beginsel van bij het begin

a. Projectoproepen

Naleving van het DNSH-beginsel kan niet als selectiecriteria dienen voor een projectoproep. Het DNSH-beginsel is een ontvankelijkheidscriteria (en leidt tot een binair antwoord: ofwel is eraan voldaan, ofwel niet), eventueel vergezeld van uitsluitingscriteria.

- Tijdens de voorbereiding van de projectoproep zorgt de uitvoerende overheid ervoor dat :
 - de uitvoerende instantie de oproep tot het indienen van projecten door deze te koppelen aan Europese verordeningen, beleidslijnen en strategieën (dezelfde doelstellingen en definities worden gebruikt, enz.).
 - Het DNSH-beginsel als ontvankelijkheidscriteria voor elk project expliciet opgenomen wordt (elk project moet voldoen aan het DNSH-beginsel) en waar van toepassing met uitsluitingscriteria of voorwaarden op basis van:
 - de voorwaarden in het uitvoeringsbesluit van de Raad en de bijlagen daarbij, met inbegrip van uitgesloten activiteiten ;
 - de verbintenissen die België is aangegaan in de beschrijving van de project en in de ex-ante DNSH-analyse ;
 - de verificatiemechanismen die zijn vastgesteld in de operationele regelingen tussen de Europese Commissie en België ;
 - de technische richtsnoeren (inclusief uitgesloten activiteiten)¹⁷ ;
 - DNSH technische screeningcriteria uit de taxonomie (als de activiteit waarop de oproep tot het indienen van projecten betrekking heeft, onder de taxonomie valt).
 - Gezamenlijk, in bepaalde gevallen, een DNSH-zelfevaluatieformulier dat door de aanvragers moet worden ingevuld¹⁸: op dit formulier wordt de aanvragers gevraagd om eventuele risico's van hun project met betrekking tot de milieudoelstellingen te identificeren. Dit formulier is alleen nodig als er, ondanks de voorwaarden voor naleving van het DNSH-beginsel die in de oproep tot het indienen van projectdocumenten worden genoemd, nog steeds een aanzienlijk risico op schade bestaat vanwege de grote manoeuvreerruimte die elke aanvrager heeft bij het ontwerpen van zijn project.
- Tijdens de oproepfase : In gevallen waar kandidaten gevraagd worden om een

¹⁶ De lijsten zijn beschikbaar bij de DNSH-contactpunten en [hier]

¹⁷ Zie vraag 3.8 - [FAQ DNSH](#)

¹⁸ Voorbeeldformulieren, met name voor de bouwsector, zijn ontwikkeld door het Interfederaal DNSH-netwerk en verkrijgbaar bij de DNSH contactpersonen.

DNSH-zelfbeoordeling uit te voeren, wordt aanbevolen om tijdens de oproepfase een DNSH-informatiesessie te organiseren voor kandidaten, om hen te helpen bij het invullen van het DNSH-formulier- of om tijdens de algemene informatiesessie aandacht te besteden aan de DNSH-zelfbeoordeling. Het is aan de uitvoerende overheid om te beslissen of een dergelijke informatiesessie ook nuttig is ondanks geen DNSH-formulier dient te worden ingevuld door kandidaten.

- Bij het selecteren van projecten moet de uitvoerende overheid:
 - controleren of de aanvrager bij het opstellen van zijn aanvraag rekening heeft gehouden met alle DNSH-voorwaarden die in de projectoproep worden genoemd (inclusief uitgesloten activiteiten);
 - de DNSH-zelfbeoordeling door kandidaten van de projectoproep toetsen aan de DNSH-voorwaarden;
 - de kandidaten uitsluiten die niet voldoende kunnen aantonen dat het project geen ernstige schade zal veroorzaken, op basis van de aangeleverde informatie aangeleverd in het aanvraagdossier of op basis van latere uitwisseling met de kandidaat tijdens de selectieprocedure;
 - eventuele specifieke DNSH-voorwaarden identificeren waaraan de geselecteerde kandidaat moet voldoen tijdens de uitvoering van zijn project om te garanderen dat het project voldoet aan het DNSH-beginsel.
- Bij het opstellen van de subsidieprotocollen (of een ander juridisch document dat financiering toekent) moet de uitvoerende instantie:
 - de algemene DNSH-clausules opnemen (definitie van het DNSH-beginsel, verplichting tot naleving van het DNSH-beginsel, controle en toezicht, enz.)¹⁹ en
 - eventuele specifieke DNSH-clausules (zie punt hieronder).

b. Overheidsopdracht

De wetgeving inzake overheidsopdrachten staat niet toe dat de naleving van het DNSH-beginsel als selectievoorwaarde of uitsluitingscriterium opgenomen wordt in het bestek. Naleving van het DNSH-beginsel kan evenmin als toewijzingscriterium dienen. Naleving van het DNSH-beginsel is immers volledig of niet. De naleving van het DNSH-beginsel kan enkel verzekerd worden door middel van een technische of administratieve clause in het bestek.

- Bij het opstellen van het bestek moet de uitvoerende instantie:
 - de documenten voor de overheidsopdracht voorbereiden, rekening houdend met de volgende elementen:
 - van toepassing zijnde Europese regelgeving, beleid en strategieën (dezelfde doelstellingen en definities worden gebruikt in de bestekken, enz.);
 - de voorwaarden in het uitvoeringsbesluit van de Raad en de bijlagen daarbij, met inbegrip van uitgesloten activiteiten;
 - de garanties in de projectbeschrijving en in de ex-ante DNSH-analyse ;
 - de verificatiemechanismen die zijn vastgesteld in de Operationele Regelingen tussen de Europese Commissie en

¹⁹ De lijsten zijn beschikbaar bij de DNSH-contactpunten van de verschillende entiteiten en binnenkort online

- België;
 - de beginselen die zijn afgeleid van de technische richtsnoeren (inclusief uitgesloten activiteiten)²⁰ ;
 - de technische criteria van DNSH die zijn afgeleid van de taxonomie (als de activiteit waarop de oproep tot het indienen van projecten betrekking heeft, onder de taxonomie valt).
 - In gevallen waarin de opdracht een groter risico op niet-naleving van het DNSH-beginsel inhoudt (bijvoorbeeld wanneer de PHV-maatregel zeer ruim is bepaald en de uitvoeringsdetails nog moeten worden uitgewerkt²¹), kan de overheidsinstantie ook een meer gedetailleerd DNSH-formulier²² invullen voordat het speciale bestek wordt opgesteld. Aan de hand van dit formulier kunnen eventuele andere technische clausules worden vastgesteld die in het bestek moeten worden opgenomen of aandachtspunten die tijdens de uitvoering van de opdracht moeten worden gecontroleerd, om te waarborgen dat het DNSH-beginsel tijdens de uitvoering van de opdracht wordt nageleefd.
 - Omvat de administratieve clausules met betrekking tot het DNSH-beginsel (identificatie van het DNSH-beginsel, verplichting voor de gekozen inschrijver om samen te werken met de aanbestedende dienst, verplichting voor de gekozen inschrijver om nieuwe elementen of onvoorziene omstandigheden te melden, enz.)²³
- Vóór de gunning van de overheidsopdracht: de uitvoeringsinstantie organiseert een informatiebijeenkomst voor de inschrijvers over het DNSH-beginsel en de specifieke gevolgen daarvan voor de opdracht, indien zij dit gezien de specifieke kenmerken van de opdracht nodig acht.
 - Na de gunning van de opdracht en vóór het begin van de uitvoering ervan: indien zij dit gezien de specifieke kenmerken van de opdracht noodzakelijk acht, organiseert de uitvoeringsinstantie voor de gekozen inschrijver een informatiebijeenkomst over het DNSH-beginsel, de specifieke gevolgen ervan voor de opdracht en de aandachtspunten naargelang van de risico's van de opdracht in verband met de milieudoelstellingen.

Andere manieren om een investering uit te voeren

Als een investering wordt uitgevoerd door middel van een projectoproep gericht aan andere overheidsinstanties (gemeenten, steden, culturele instellingen die structurele steun ontvangen, ...) die vervolgens overheidsopdrachten opstellen, zullen de preventieve maatregelen in eerste instantie bestaan uit de stappen genoemd onder a. (fasen van de projectoproep uitgevoerd door de uitvoerende organen), in tweede instantie gevolgd door de stappen genoemd onder b (uitgevoerd door de winnaars van projectoproepen). De winnaars van de projectoproep zullen op hun beurt een overheidsopdracht voorbereiden waarin de voorwaarden van de projectoproep nageleefd worden, alle andere contractuele voorwaarden

²⁰ Zie vraag 3.8 - [FAQ DNSH](#)

²¹De bouwsector heeft veel specifieke kenmerken, en specifieke training voor deze sector wordt verzorgd door het Interfederaal DNSH-netwerk (registratie is verkrijgbaar bij je DNSH-adviseur).

²² Een voorbeeldformulier is beschikbaar bij de DNSH-contactpunten.

²³ Standaard administratieve clausules zijn verkrijgbaar bij de DNSH-contactpunten en [hier](#).

(bijvoorbeeld van het subsidieprotocol) en elke andere DNSH-verbintenis (bijvoorbeeld degene uit de DNSH-zelfbeoordeling).

In het specifieke geval van hervormingen gevolgd door investeringen (bijvoorbeeld voor subsidiesystemen), moet de naleving van het DNSH-beginsel gegarandeerd worden via de gebruikelijke procedures die van toepassing zijn bij het toekennen van subsidies (geschiktheidscriteria die, indien van toepassing, elementen kunnen bevatten om de naleving van het DNSH-beginsel te garanderen, controles op de naleving van deze criteria bij het aanvragen van de subsidie, enz.)

Als een investering op een andere manier wordt uitgevoerd, neem dan contact op met uw DNSH-contactpunt om te bepalen hoe u best te werk kunt gaan.

4.2.2. Detectiemaatregelen: toezicht tijdens de uitvoering

In het kader van de algemene opvolging van de uitvoering van maatregelen, voorzien de uitvoerende organen maatregelen om niet-naleving van het DNSH-beginsel op te sporen tijdens de uitvoering van het project. De mate van toezicht wordt afgestemd op een inschatting van het verwachte risico op niet-naleving (zie tabel Fig. 1 - Samenvattende tabel van risico's)²⁴. Dit toezicht moet het mogelijk maken de nodige correcties aan te brengen en uiteindelijk een schending van het DNSH-beginsel te vermijden.

Het uitgangspunt voor het opsporen van niet-naleving:

- Elke voorwaarde, met inbegrip van uitgesloten activiteiten, die in het uitvoeringsbesluit van de Raad en de bijlagen daarbij worden genoemd;
- De eventuele DNSH-analyse uitgevoerd door de kandidaat in een projectoproep of door de overheidsinstantie voorafgaand aan een overheidsopdracht;
- Elke contractuele DNSH-voorwaarde (bijv. opgenomen in het subsidieprotocol of in de technische clausules van de speciale specificaties).

Toezicht moet toelaten om:

- te controleren of de omstandigheden en feiten aan het begin van het project/contract nog steeds relevant zijn;
- te controleren of de DNSH-voorwaarden die zijn vastgesteld in het uitvoeringsbesluit van de Raad en de bijlagen, de *ex-ante* DNSH-analyse en/of in de contractuele documenten (subsidieprotocol/speciale specificaties) worden nageleefd;
- te controleren of er niets nieuws aan het licht is gekomen dat de naleving van het DNSH-beginsel zou kunnen aantasten (bijv. resultaten van een milieueffectstudie, gevaren op de locatie, enz.)
- als een dergelijke situatie zich voordoet, de impact ervan te beoordelen. Als de naleving van het DNSH-beginsel in gevaar komt, de situatie te verhelpen. Als, ondanks pogingen om de situatie te verhelpen, de naleving van het DNSH-beginsel in gevaar komt of niet langer kan worden gegarandeerd, zo snel mogelijk de FHV-toezichtscel van de betrokken entiteit en de FHV- toezichtscel op nationaal niveau te informeren.

²⁴ Het gaat er niet om een extra controlemaatregel toe te voegen, maar om het DNSH-beginsel te integreren in het gewone toezicht op de uitvoering van een project of overheidsopdracht.

Toezicht kan de vorm aannemen van:

- Documentaire controles tijdens de uitvoering van het project :
 - DNSH-formulieren die door winnaars van een projectoproep worden bijgewerkt als zich nieuwe elementen voordoen
 - Opvolgingsformulieren die winnaars van een projectoproep invullen²⁵
 - Andere ondersteunende documenten die door winnaars van een projectoproep of geselecteerde inschrijvers worden ingediend (bv. correspondentie en documenten uitgewisseld met de winnaar van een projectoproep of de geselecteerde inschrijver, milieuvergunningen, technische fiches, certificaten, rapporten en attesten afgeleverd door externen enz.)
- Inspecties ter plaatse tijdens de uitvoering van het project:
 - Vergaderingen met succesvolle inschrijvers of winnaars van projectoproepen²⁶ (waarvan de resultaten worden vastgelegd in een PV);
 - Geplande of ad hoc bezoeken ter plaatse (waarvan de resultaten, bijvoorbeeld door middel van foto's, vastgelegd worden in een verslag van het bezoek).

De documenten die deze opvolging vastleggen maken deel uit van het DNSH-register (zie paragraaf 4.3).

4.2.3. Corrigerende maatregelen

Zodra een niet-naleving wordt vastgesteld, informeert het uitvoerende orgaan onmiddellijk haar DNSH-contactpersoon om de te nemen maatregelen te bespreken.

Het is aan het uitvoerende orgaan, in overleg met de DNSH-contactpersoon, en eventueel de coördinerende overheid, om geval per geval te bepalen welke corrigerende maatregelen moeten worden toegepast en wie daarvoor verantwoordelijk is, afhankelijk van de aard van de niet-naleving, de oorzaak ervan, de ernst ervan, enz.

Indien nodig kunnen juridische procedures en procedures voor de terugvordering van ten onrechte ontvangen middelen worden ingesteld tegen de geselecteerde bidder of de prijswinnaar die de contractuele voorwaarden inzake de uitvoering van de maatregel niet heeft nageleefd.

4.3. Documentatie

Het uitvoerend orgaan wordt aanbevolen om een DNSH-register op te zetten dat dient als controlespoor in het geval van een audit. Dit DNSH-register moet ten minste het volgende bevatten:

- *Ex-ante* DNSH-analyse ;
- Voor een projectoproep:

²⁵ Voorbeeld van een opvolgingsformulier beschikbaar bij je DNSH-contactpunten en [hier]

²⁶ Bijvoorbeeld, voor bouwcontracten, tijdens wekelijkse vergaderingen voor toezicht op de bouwplaats

- i. Documenten met betrekking tot de projectoproep (memorandum, enz.)
 - ii. Aanvraagdossiers, en eventuele DNSH-zelfbeoordeling door winnaars
 - iii. Voor de winnaars van de projectoproep, het bewijs dat de naleving van DNSH-beginsel aantoonst;
 - iv. Subsidieprotocollen
- Voor een overheidsopdracht:
 - i. Documenten met betrekking tot de overheidsopdracht (bestek etc.)
 - ii. Eventuele DNSH-zelfbeoordeling van de overheidsopdracht door de overheidsinstantie
 - iii. Het bod van de succesvolle bidder
- Bewijs van controle op naleving van het DNSH-beginsel tijdens het project (zie paragraaf 4.2.2 hierboven).
- Alle relevante documentatie ter ondersteuning van de DNSH-beoordeling (uitgewisselde correspondentie, ontvangen documenten, vastgestelde criteria en documenten waaruit blijkt dat aan de criteria is voldaan, enz.)

De documenten die deel uitmaken van het register worden **gedurende 5 jaar** bewaard, te rekenen vanaf het laatste betalingsverzoek²⁷, voor het geval een audit plaatsvindt, en moeten overgemaakt worden aan de overheden belast met de audit.

5. Rapportering aan de Europese Commissie

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de DNSH-rapportage als onderdeel van betalingsverzoeken. Hoewel de bevoegde overheidsinstanties voor alle door de FHV gefinancierde maatregelen moeten kunnen aantonen dat het DNSH-beginsel is nageleefd, zal bewijs van naleving niet systematisch worden gevraagd als onderdeel van betalingsaanvragen.

Twee situaties onderscheiden zich mogelijk:

5.1. Maatregelen met bijbehorende DNSH-voorwaarden in de CID en bijlagen

De Belgische overheid dient bij haar betalingsverzoeken bij de Europese Commissie een nota te voegen waarin zij aantoont dat de mijlpalen en doelstellingen vastgelegd in het Besluit van de Raad en bijlagen erbij werden behaald. In het geval van DNSH-mijlpalen of doelstellingen dient de nota aan te tonen dat deze werden behaald.

Het is de moeite waard om te kijken naar de kolom « Verification Mechanism » van de Operational Arrangements (« Recovery and Resilience Facility: Operational arrangements between the European Commission and Belgium ») worden de elementen genoemd die in aanmerking komen als bewijsmateriaal voor het behalen van de mijlpalen of doelstellingen.

Dit bewijs zal strikt worden gecontroleerd door de Europese Commissie. Er moet dan ook prioritaire aandacht worden besteed aan deze maatregelen, aangezien het niet bereiken van de mijlpalen kan leiden tot een tijdelijke opschorting van betaling en, indien er geen corrigerende maatregelen worden genomen, tot een vermindering van de totale enveloppe die aan België is toegekend. Voor deze maatregelen worden projectleiders aangemoedigd om

²⁷ FHV, artikels 121 en 132.

een beroep te doen op de DNSH-contactpersonen om het dossier voor de Commissie voor te bereiden.

Voor deze maatregelen zal het uitvoerende orgaan in het kader van de halfjaarlijkse rapportage door middel van een eenvoudige verklaring bevestigen dat de DNSH-vereisten gerespecteerd werden.

Maatregelen zonder bijbehorende DNSH-voorwaarden in de CID en bijlagen

Voor deze maatregelen zijn geen systematische controles op de naleving van het DNSH-beginsel voorzien als onderdeel van de betalingsaanvragen. Feit blijft dat deze maatregelen in overeenstemming moeten zijn met het DNSH-beginsel en dat de uitvoerende instanties verantwoordelijk zijn voor het waarborgen van de naleving en het indien nodig leveren van bewijs aan de Commissie.

6. Vorbereiding op een audit

Een nationale en Europese audit op de naleving van het DNSH-beginsel is op elk moment mogelijk voor alle maatregelen die gefinancierd worden door het RRF, ongeacht of er DNSH-voorwaarden in het CID en de bijlagen staan. In het geval van een audit kunnen de auditautoriteiten de volgende elementen in overweging nemen:

- **Governance:** Het uitvoerende orgaan moet de beheersstructuur die werd gebruikt om de maatregel uit te voeren, kunnen aantonen (welke actoren waren betrokken bij de uitvoering van de maatregel? Wie nam de beslissingen? Welke opleiding kregen deze actoren? Welke ondersteuning werd geboden?)
- **Procedure:** De uitvoerende instantie moet kunnen aantonen welke procedure is gevolgd om de naleving van het DNSH-beginsel te garanderen en te controleren (welk controlesysteem is toegepast?). Hiervoor raden we aan dit vademecum en de checklists voor overheden te gebruiken.
- **Documentatie:** De uitvoeringsinstantie moet kunnen aantonen dat het DNSH-beginsel wordt nageleefd. Hiervoor wordt aanbevolen om een DNSH-register bij te houden (zie paragraaf 4.3).

7. Contacten

Voor vragen over dit vademecum, of de toepassing van het DNSH-beginsel in het kader van de Europese Faciliteit voor Herstel en Veerkracht, kan terecht bij de volgende DNSH-contactpunten:

- Federaal: dnsh@health.fgov.be
- Vlaams Gewest: dnsh.rtf@vlaanderen.be
- Waals Gewest: cst.sg@spw.wallonie.be
- Federatie Wallonië-Brussel : DNSH@cfwb.be
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest: rtf.brussels@sprb.brussels
- Ostbelgië: felix.miessen@dgov.be

Bijlage 1. Diagram inzake het bestuur van het PHV en DNSH in België

